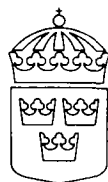

Socialförsäkringsutskottets yttrande

1985/86:1 y

SfU
1985/86:1 y

över proposition 1985/86:43 om avgifter för ålders- och förtidspensionärer vid sjukhusvård m. m. jämte motioner

Till socialutskottet

Socialutskottet har den 21 november 1985 beslutat att bereda socialförsäkringsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1985/86:43 om avgifter för ålders- och förtidspensionärer vid sjukhusvård m. m. jämte de med anledning av propositionen väckta motionerna 1985/86:123 av Lars Werner m. fl., 1985/86:124 av Margareta Gard och Björn Körlof, 1985/86:125 av Göte Jonsson m. fl., 1985/86:126 av Yngve Nyquist m. fl. och 1985/86:127 av Rune Gustavsson m. fl.

Socialförsäkringsutskottet begränsar sitt yttrande till de delar av propositionen och de motioner som direkt berör utskottets verksamhetsområde.

Enligt bestämmelser i 17 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) har sjukvårdshuvudmännen rätt att ta ut inkomstrelaterade differentierade avgifter för sjukhusvård av sådana pensionärer som enligt 2 kap. 11 § (1962:381) lagen om allmän försäkring inte har rätt till ersättning för vården. Vården skall dock vara avgiftsfri under de första sex dagarna vid varje vårdtillfälle. Dessa regler infördes fr. o. m. den 1 januari 1982. Tillämpningen av det nya regelsystemet har studerats av en särskild arbetsgrupp. Gruppen har avlämnat två rapporter över sitt arbete, Ds S 1983:13 och Ds S 1984:10.

I propositionen föreslås att rätten att ta ut differentierade vårdavgifter avskaffas fr. o. m. den 1 april 1986. I stället föreslås införande av fasta patientavgifter vid sjukhusvård med högst 55 kr. per vård dag för de grupper som tidigare hade att betala för sin vård. Den regel som innebär att en pensionär som uppbär hel pension har avgiftsfri sjukhusvård under sammanlagt 365 dagar räknat från pensioneringsmånaden bibehålls. Däremot föreslås att regeln om att sjukhusvården för dessa pensionärer skall vara avgiftsfri de första sex dagarna vid varje vårdtillfälle upphävs fr. o. m. den 1 april 1986.

I motion 125 yrkande 1 av Göte Jonsson m. fl. begärs utredning och förslag som syftar till en livsvarig sjukvårdsförsäkring för alla. Enligt motionärerna skall den allmänna försäkringen utvidgas så att även förtids- och ålderspensionärer behandlas som andra försäkrade vad avser avgifterna vid sjukhusvård.

Utskottet biträder förslaget i propositionen om ett avskaffande av rätten att ta ut differentierade vårdavgifter för patienter som inte längre har rätt till ersättning för sjukhusvård från den allmänna försäkringen. Utskottet anser att den fasta avgift på högst 55 kr. per vård dag som föreslås i propositionen

ligger på en sådan nivå att de flesta patienter kan betala avgiften. I propositionen förutsätts också att sjukvårdshuvudmännen vid behov medger avgiftsnedsättning för patienten. Enligt utskottets mening föreligger därför inte något behov av en utvidgad sjukvårdsförsäkring enligt förslaget i motion 125 yrkande 1 och utskottet föreslår att socialutskottet avstyrker bifall till motionsyrkandet.

De kostnader som övergången från differentierade till fasta vårdavgifter medför för den allmänna försäkringen föreslås finansierade på två olika sätt. Dels föreslås att sjukpenningavdraget vid sjukhusvård skall höjas från 45 till 55 kr. per vård dag, dels föreslås att den högsta avgiften vid läkemedelsinköp skall höjas från 50 till 55 kr. per inköp. Den höjda avgiften vid läkemedelsinköp skall tas ut på så sätt att prisnedsättning görs med hälften av det belopp som överstiger 30 kr. och med hela det belopp som överstiger 80 kr.

I motion 123 av Lars Werner m. fl. yrkande 2 hävdas att höjningen av patientavgiften vid läkemedelsinköp medför alltför stora kostnader framför allt för personer med låg pension. Motionärerna yrkar därför avslag på propositionen i denna del.

Utskottet anser att en viss höjning av patientavgiften vid läkemedelsinköp är motiverad med hänvisning till kostnadsutvecklingen på läkemedelsområdet. Utskottet finner därför att den föreslagna finansieringen i denna del är välgrundad och föreslår att socialutskottet avstyrker bifall till motion 123, yrkande 2. Genom förslagen blir också patientkostnaderna vid sjukhusvård enhetliga för såväl förvärvsverksamma som pensionärer, vilket utskottet bedömer värdefullt. Utskottet biträder således propositionen vad avser den föreslagna finansieringen.

Förslaget i propositionen beräknas medföra en inkomstförlust för berörda sjukvårdshuvudmän om 135 milj. kr. under år 1986. Enligt den överenskommelse mellan företrädare för socialdepartementet och Landstingsförbundet som bifogats propositionen avses de 18 sjukvårdshuvudmän som tillämpat differentierade vårdavgifter bli kompenserade med en särskild ersättning på 13 kr. per vård dag för sådana patienter som inte längre har rätt till ersättning för sjukhusvård från den allmänna försäkringen.

Motionärerna i motion 126 av Yngve Nyquist m. fl. anför att de sjukvårdshuvudmän som avstod från att införa differentierade vårdavgifter missgynnas av det föreslagna ersättningssystemet. Regeringen bör därför enligt motionärernas uppfattning pröva att i någon form ge ersättning även till de landsting som avstod från att införa differentierade avgifter.

Utskottet uppfattar motion 126 så att ytterligare medel skall ställas till förfogande för berörda sjukvårdshuvudmän utöver de belopp som framgår av den nämnda överenskommelsen. I propositionen ingår förslag om hur de kostnader överenskommelsen medför för den allmänna försäkringen skall finansieras. Utskottet har som framgår ovan tillstyrkt den föreslagna finansieringen. Yrkandet i motion 126 är inte åtföljt av något förslag om hur ersättningen till övriga sjukvårdshuvudmän skall finansieras. Utskottet anser därför att ekonomiskt utrymme saknas för en utvidgning av ersättningen av det slag motionärerna önskar.

I den mån motionen syftar till en annorlunda fördelning av tillgängliga medel än som angetts i överenskommelsen – en fråga som även har tagits upp

i motion 124 av Margareta Gard och Björn Körlof och i nyssnämnda motion 125 yrkande 2 – vill utskottet anföra följande.

SfU 1985/86:1 y

I 2 kap. AFL återfinns bl. a. bestämmelser om ersättning till olika vårdgivare för hälso- och sjukvård. Gemensamt för dessa ersättningar är att regeringen bemyndigats att fastställa grunderna för dem. Således utges t. ex. enligt 2 kap. 4 § ersättning för sjukhusvård enligt grunder som fastställs av regeringen och som återfinns i förordningen (1979:849) om ersättning för sjukhusvård m. m.

Ersättning för hälso- och sjukvård kan utgå för den som är försäkrad enligt AFL, dvs. svenska medborgare och icke svenska medborgare som är bosatta i riket. Genom en bestämmelse i 2 kap. 12 § AFL upphör dock rätten till ersättning för sjukhusvård för försäkrade pensionärer efter viss tid.

Det ankommer på riksdagen att vidta de lagändringar som behövs för att ersättning enligt AFL:s bestämmelser för sjukhusvård principiellt skall kunna utgå även för sådana försäkrade för vilka rätten till ersättning har upphört enligt 2 kap. 12 § AFL. När ersättningsrätten väl är beslutad måste det emellertid enligt utskottets uppfattning anses ankomma på regeringen att med stöd av det nuvarande bemyndigandet i 2 kap. 4 § AFL bestämma grunderna för ersättningen. Utskottet anser därför att riksdagen inte bör gå in i prövning av de grunder för den särskilda ersättningen för sjukhusvård som överenskommits mellan företrädare för regeringen och Landstingsförbundet, och motionerna 124, 125 yrkande 2 och 126 föranleder därför inget vidare yttrande från utskottets sida.

Stockholm den 28 november 1985

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Doris Håvik

Närvarande: Doris Håvik (s), Nils Carlshamre (m), Börje Nilsson (s), Karin Israelsson (c), Ulla Johansson (s), Gullan Lindblad (m), Lena Öhrsvik (s), Nils-Olof Gustafsson (s), Kenth Skårvik (fp), Siri Häggmark (m), Ingegerd Elm (s), Rune Backlund (c), Margareta Persson (s), Barbro Sandberg (fp) och Karl-Erik Persson (vpk).

Avvikande meningar

1. Nils Carlshamre, Gullan Lindblad och Siri Häggmark (alla m) anser

att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 1 med "Utskottet anser" och slutar på s. 2 med "till motionsyrkandet." bort ha följande lydelse:

Det förslag som lagts fram i propositionen ser utskottet som ett led i en nödvändig strävan efter en livsvarig sjukvårdsförsäkring som omfattar alla. Den allmänna försäkringen bör därför enligt utskottets mening utvidgas så att även förtids- och ålderspensionärer behandlas som andra försäkrade vad avser avgifterna vid sjukhusvård. En sådan utvidgning kan emellertid

medföra vissa problem då det gäller att skapa ett inkomstbegrepp för förtids- och ålderspensionärer som kan jämföras med sjukpenninggrundande inkomst för sjukpenningförsäkrade. Denna fråga bör därför utredas mera ingående för att åstadkomma ett för alla gemensamt, rättvist system för avgifter vid sjukhusvård, varvid utförsäkringen av ålders- och förtidspensionärer kunde avskaffas. Utskottet föreslår därför att socialutskottet hemställer att riksdagen bifaller motion 125, yrkande 1, i enlighet med det anförda.

2. Karl-Erik Persson (vpk) anser

att den del av utskottets yttrande på s. 2 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "föreslagna finansieringen." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den föreslagna höjningen av patientavgiften vid läkemedelsinköp sammantagen med patientavgiften vid läkarbesök och karensbeloppet för sjukresa, som anförs i motion 123, yrkande 2, innebär en alltför stor kostnad för patienten. Avgifter har alltid en begränsad effekt på efterfrågan och drabbar särskilt personer med låg pension. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att socialutskottet avstyrker bifall till propositionen såvitt avser den föreslagna höjningen av patientavgiften vid läkemedelsinköp.